

รายงานและบันทึกเพิ่มเติม
เรื่อง
ร่างโปรโตคอลที่สันนิบาตชาติได้ทำขึ้น
ว่าด้วยการที่จะบังคับตามข้อวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการในต่างประเทศ

เมื่อปี ค.ศ.๑๙๒๓-๑๙๒๔ กระทรวงการต่างประเทศได้ขอให้กรรมการชำระประมวลกฎหมาย ออกความเห็นในการที่สันนิบาตชาติได้ร้องขอให้รัฐบาลสยามลงนามในสัญญานานาประเทศ ว่าด้วยการบังคับให้มีอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยเรื่องกรณีแพ่งและการค้าขาย นอกจากนี้กระทรวงการต่างประเทศยังใคร่จะทราบต่อไปว่าพระราชกำหนดกฎหมายไทยที่มีอยู่ ณ บัดนี้สมควรแก้ไขเพียงใด ถ้าหากรัฐบาลจะลงนามในสัญญานานาประเทศฉบับนี้

ได้ตอบคำถามนี้ไปโดยยืดยาวดังปรากฏในบันทึกของนาย อาร์. กียอง ลงวันที่ ๑ กันยายน และ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๒๓ (พ.ศ.๒๔๖๖) และบันทึกเพิ่มเติม ลงวันที่ ๗ มกราคม ค.ศ.๑๙๒๔ (พ.ศ.๒๔๖๖) ปัญหาในข้อนี้ต้องสันนิษฐานได้ว่าเป็นอันยุติลงแล้ว เพราะตามความจริงรัฐประศาสน์นโยบายของรัฐบาลสยามได้มีอยู่ว่าจะลงนามในสัญญานานาประเทศในปี ค.ศ.๑๙๒๕ ภายใต้บังคับการให้สัตยาบัน (ซึ่งยังมีได้ทำกัน)

ข้าพเจ้าจะขอกล่าวแต่โดยย่อว่า ตามสัญญานานาประเทศซึ่งกรุงสยามได้ตกลงด้วยนี้ ศาลจำต้องรับรองถือตามข้อสัญญา ฤๅข้อตกลงใด ๆ ที่ทำขึ้นภายหลังสัญญา ซึ่งคู่กรณีที่อยู่ใต้อำนาจศาลของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นภาคีแห่งสัญญาดังกล่าวกันจะให้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการซึ่งใช้อยู่ ณ บัดนี้ แต่เรื่องนี้ไม่ใช่ปัญหาที่ขอให้กรรมการร่างกฎหมายพิจารณาในครั้งนี้

ปัญหาที่มีอยู่เฉพาะหน้าในเวลานี้เกี่ยวกับข้อที่ว่า สัญญานานาประเทศตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้นยังบกพร่อง จำต้องเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ อันที่จริงความประสงค์ที่แท้จริงและประโยชน์แห่งสัญญานี้ก็คือจะส่งเสริมให้คู่กรณีที่พิพาทกัน ซึ่งเป็นคนต่างสัญชาติเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย เพื่อว่าการที่คู่กรณีต่างฝ่ายจะร้องเรียนไปยังศาลแพ่งประเทศของตนจะได้เป็นอันไม่ต้องทำและไม่จำเป็นอีกต่อไป แต่เพื่อให้ถึงซึ่งผลสำเร็จดังว่านี้ ประเทศหนึ่ง ๆ ต้องยอมรับรองและบังคับการในอาณาเขตของตนให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยที่ได้กระทำขึ้นในเมืองต่างประเทศ และต้องรับประกันให้คำวินิจฉัยนั้น ๆ จะมีผลในระหว่างประเทศด้วยถ้าไม่ทำตามที่ว่านี้แล้ว สัญญานี้ฉบับนั้นก็จะเป็นหนังสือที่ไร้ผล นอกจากนี้ ตามที่อธิบายไว้ในรายงานของกรรมการเศรษฐกิจแห่งสันนิบาตชาติ สัญญานี้ฉบับนี้อาจเป็นผลร้ายแก่คู่กรณีเพราะตามสัญญานี้ฉบับปี ค.ศ.๑๙๒๓ นั้น ในบางเรื่องคู่กรณีไม่มีทางที่จะไปร้องเรียนยังศาลอีกได้ จะต้องขอร้องทางอนุญาโตตุลาการได้เท่านั้น แต่ก็หมดโอกาสที่จะขอให้บังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยในประเทศของตน เหตุว่าเป็นคำวินิจฉัยของต่างประเทศ

เนื่องด้วยเหตุนี้ ประเทศทั้งหลายที่ได้ลงนามในโปรโตคอล ปี ค.ศ. ๑๙๖๓ จึงได้ถูกร้องขอในเวลานี้ให้พิจารณาและลงนามในโปรโตคอลเพิ่มเติม ว่าด้วยการที่จะบังคับตามข้อวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการที่สร้างขึ้นในต่างประเทศ ร่างโปรโตคอลเพิ่มเติมฉบับนี้และที่กระทรวงการต่างประเทศได้ขอให้กรรมการร่างกฎหมายตรวจพิจารณา

เมื่อได้ตรวจพิจารณาร่างโปรโตคอลฉบับใหม่นี้แล้ว ขอเสนอความเห็นในข้อสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

๑. การที่จะบังคับตามคำวินิจฉัยในต่างประเทศนั้น มีบทบัญญัติอยู่แต่เฉพาะในเรื่องคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งได้กระทำกันในประเทศที่เป็นภาคีแห่งโปรโตคอลใหม่เท่านั้น

๒. ภายในเขตข้อขัดแย้งที่กล่าวนี้ โปรโตคอลฉบับใหม่รับประกันว่าจะรับรองและบังคับการตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการซึ่งได้กระทำตามกฎหมายดังที่ระบุไว้ในโปรโตคอล ปี ๑๙๖๓ ฉบับก่อนนั้น

๓. การบังคับตามคำวินิจฉัยในต่างประเทศนั้นอยู่ในบังคับแห่งเงื่อนไขหลายข้อซึ่งออกจะมากมาย (ทั้งนี้เพราะกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งสัญญาย่อมมีต่าง ๆ กันไป

๔. คำวินิจฉัยจะเป็นอันบังคับได้ก็ต่อเมื่อถึงที่สุดแล้ว แต่เมื่อใดจึงจะเรียกว่าถึงที่สุดนั้น ศาลของประเทศซึ่งจะได้บังคับตามคำวินิจฉัยต้องตัดสิน โดยอาศัยหลักกฎหมายของประเทศที่ได้ทำคำวินิจฉัยนั้นขึ้น

๕. คำวินิจฉัยนั้น ต้องไม่ขัดต่อรัฐประศาสน์นโยบายและหลักกฎหมายทั่วไปของประเทศที่ยกขึ้นอ้างขอให้บังคับ

๖. วิธีดำเนินการอันจะพึงกระทำเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการนั้น ต้องบังคับด้วยหลักกฎหมายของประเทศหนึ่ง ๆ เป็นราย ๆ ไป ควรสังเกตไว้ว่า ความข้อนี้ย่อมครอบคลุมไปถึงกรณีเช่นเรื่องที่คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รับคำบอกเล่าล่วงหน้ามีเวลาพอที่จะรู้ถึงวิธีดำเนินการของอนุญาโตตุลาการ เพื่อที่จะนำคดีขึ้นต่อสู้ได้ ถ้าในเรื่องที่อนุญาโตตุลาการได้กระทำนอกเหนืออำนาจโดยอาการอย่างใด ๆ ฯลฯ ซึ่งศาลอาจขัดไม่ยอมรับคำขอที่จะให้รับรองถ่วงบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยเสียได้ โดยอ้างอิงถึงวิธีพิจารณาที่ใช้อยู่ในท้องถิ่นขึ้นบังคับ

๗. คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการที่บกพร่องเสียไป เช่น บกพร่องในกระบวนการวิธีพิจารณาเรื่องอนุญาโตตุลาการก็ดี ถ้าว่าคำวินิจฉัยได้ทำขึ้นโดยอาศัยเอกสารเท็จถากพยานเท็จ ฯลฯ ก็ดี เหล่านี้จะรับผลอย่างหนึ่งอย่างใดในต่างประเทศนั้นไม่ได้

๘. วิธีการที่จะใช้หลักต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาทั้งนี้ ยังคงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกฎหมายในท้องถิ่นของประเทศหนึ่ง ๆ ในรายงานของกรรมการเศรษฐกิจที่รับอยู่แล้วว่า จะทำสัญญาระหว่างนานาประเทศทั่ว ๆ ไป ให้มีข้อบังคับรวมเหมือนกันหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวนั้นเป็นไปได้ เพราะเหตุว่ากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ย่อมผิดแผกกัน ในรายงานนั้นแนะนำว่า เมื่อถึงคราวจำเป็นควรให้ทำเป็นสัญญาระหว่างประเทศต่อประเทศเป็นราย ๆ ตกลงกันเองด้วยข้อขัดข้องในปัญหาเรื่องวิธีดำเนินการ ในโปรโตคอลนั้นมีไว้แต่เพียงว่า ฝ่ายผู้ที่ร้องขอให้รับรอง

ถาบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการนั้น ต้องมีพยานหลักฐานเป็นเอกสาร ฤาอย่างอื่น

ความมุ่งหมายซึ่งกรรมการเศรษฐกิจแห่งสันนิบาตชาติได้ตรวจพิจารณาและลง ยุติด้วยปัญหาที่ว่าไว้ในร่างโปรโตคอลใหม่นั้น ปรากฏโดยชัดเจนอยู่แล้วในรายงานของผู้เชี่ยวชาญ กฎหมาย ลงวันที่ ๕ เมษายน ๑๙๒๗ ควบกล่าวไว้ด้วยว่ารายงานฉบับนี้เป็นสาระสำคัญสำหรับการ แปรข้อต่างๆ แห่งร่างโปรโตคอลว่ามีความหมายอย่างไรเพื่อบรรเทาข้อพิพาทของผู้ที่ร่างเป็น ข้อๆ และเพื่อบรรเทาข้อพิพาททางกฎหมายที่ยกแยกทำไว้ ฤาที่ไม่พุดถึงในร่างโปรโตคอลจะเป็น ด้วยเหตุผลประการใด

ตามรายงานนี้ปรากฏว่า กรรมการเศรษฐกิจต้องฝ่าความยากลำบากเป็นอันมาก เนื่องจากการที่กฎหมายของประเทศต่างๆ ที่เป็นภาคีสัญญาผิดแผกและขัดกัน (conflict) โดยเหตุนี้และเพื่อที่จะให้การทำงานเป็นคุณประโยชน์ ได้ตกลงกันว่า ในร่างโปรโตคอลไม่ควรจะ เขียนบทบัญญัติในข้อที่เห็นได้ชัดว่า เป็นการพ้นวิสัยที่จะปรับบทกฎหมายของประเทศต่างๆ ให้ ลงรอยกันได้ นอกจากนี้ยังได้ตกลงว่า โปรโตคอลนั้นไม่ควรให้มีข้อความนอกเหนือสัญญาที่ ประเทศหนึ่งทำกับอีกประเทศหนึ่งในเรื่องคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ถ้าหากได้มีสัญญาไว้ เช่นนั้นและคู่สัญญาต้องการดั่งนั้น ในที่สุดก็ให้เคารพต่อวิธีดำเนินการที่ใช้อยู่ในท้องถิ่น ดัง ปรากฏในคำอธิบายข้างต้นนั้นด้วย

ตามความที่กล่าวมาทั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ประเทศสยามก็ได้ลงนามในโปรโตคอล ปี ค.ศ.๑๙๒๓ แล้ว ย่อมเป็นการยากที่จะไม่ทำตามโปรโตคอลใหม่ซึ่งเป็นส่วนเพิ่มเติมของเดิม ถ้าจะมีข้อทักท้วงต่อวิธีอันจะพึงกระทำเกี่ยวเนื่องกับโปรโตคอลปี ค.ศ.๑๙๒๓ และไม่ทักท้วง ข้อความในโปรโตคอลเพิ่มเติมนี้ ปัญหาในเรื่องนั้นๆ ก็ได้หยิบยกขึ้นวินิจฉัยไว้ในบันทึกของ กรรมการชำระประมวลกฎหมายเมื่อปี ค.ศ.๑๙๒๓-๑๙๒๔ แล้ว โปรโตคอลฉบับใหม่นี้มี เจื่อนไขเป็นอันมาก สำหรับการที่จะให้คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการในต่างประเทศใช้บังคับได้ ในเมืองไทย ทั้งนี้เป็นการประกันมิให้มีการยุ่งยากโดยใช้ที่แก่การทำงานของศาลสยาม ในที่สุดนี้ยัง มีข้อสำคัญที่เป็นการคุ้มครองเป็นประกันที่ว่าไว้ในข้อ ๑ วรรค จ. (e) คือว่า คำวินิจฉัยเป็นอัน รับรองถาบังคับได้ก็แต่เมื่อ 'ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายทั่วไปของประเทศที่ ยกขึ้นอ้างนั้น' ความข้อนี้เป็นการป้องกันกรุงสยามให้พ้นจากการที่จะต้องถูกบังคับให้เป็นไปตาม คำวินิจฉัยซึ่งขัดต่อความสงบราบคาบของประชาชนในบ้านเมือง

(ลงนาม) อาร์. กียอง

วันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐